

Pautes d'abordatge i intervenció contra les agressions sexistes a la festa major de la UAB

FMUAB

Observatori per
a la **Igualtat** UAB

Dinamització
Comunitària

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Presentació

El *Protocol d'abordatge i intervenció contra les agressions sexistes a la festa major de la UAB* i la proposta d'actuació tenen com a referent els protocols de les festes majors dels barris de Barcelona: Poblesec i Gràcia; i del de la ciutat de Sabadell.

L'Observatori per a la Igualtat ha elaborat el present protocol. I ha comptat amb la col·laboració del la Unitat de Psicogènere, Dinamització Comunitària i de persones i col·lectius compromesos.

Què és una agressió sexista?

És una agressió física, verbal o sexual, exercida sobre una persona per motius de sexe, gènere o orientació sexual. Exemples d'aquestes conductes inclouen (tot i que no només):

- Comentaris ofensius i/o degradants, abusos verbals o qualsevol altre comportament hostil com insults, burles sexistes, jutjar la vida sexo-afectiva, comentaris despectius sobre la persona, floretes ("piropos") no desitjades... que tenen per objectiu ridiculitzar a una persona o grup.
- Formes no benvingudes de contacte físic, mirades lascives, tocaments sexuals no desitjats que incomodin, violentin o no agradin a la persona o grup que les pateix. Envair espai, intimidar, donar empentes...
- Immobilitzar, arraconar, escopir, estirar dels cabells, perseguir...
- Exhibició de símbols sexistes ofensius, exhibicionisme sexual, violació (no només amb penetració), imposar pràctiques sexuals no segures...

Tipus de violències/agressions

VIOLENCIES PSICOLÒGIQUES

Qualsevol agressió tant verbal com no verbal a través de postures, gestos, mirades, moviments corporals, etc. que intenten desqualificar, manipular, ridiculitzar o humiliar per minvar l'autoestima de la persona, etc.

VIOLENCIES SEXUALS

Les violències sexuals inclouen aquelles agressions que van dirigides a sotmetre o denigrar la persona a través de la seva sexualitat.

Poden anar des de l'assetjament sexual, tocaments o conductes sexuals no desitjades, violacions, sexting*, humiliacions per preferències sexuals, etc.

VIOLENCIES FÍSQUES

Són totes aquelles lesions físiques de qualsevol tipus infringides de manera intencionada per part d'una persona a una altra causant-li danys.

Poden ser directes, consistents en un contacte físic mitjançant cops, cremades, bufetades, pallisses, asfíxies etc; o indirectes, com llançar objectes a prop de la víctima o contra ella.

VIOLENCIES AMBIENTALS

S'anomena com a tal el resultat de destruir l'entorn de la persona, el seu context, les seves coses, etc. **Per exemple:** Colpejar objectes, trencar-los, aïllar la persona agredida, etc.

Nivells d'agressions i intervencions

Classificació de les agressions per nivell de gravetat

TIPUS DE VIOLÈNCIA/AGRESSIÓ	NIVELL 1 INTERVENCIÓ 1	NIVELL 2 INTERVENCIÓ 2	NIVELL 3 INTERVENCIÓ 3
VIOLÈNCIA PSICOLÒGICA	Insultar, anomenar-la amb adjectius degradants, escridassar, burles sexistes, jutjar la vida sexo-afectiva, menysprear...	Amençar, fer xantatge, humiliar, fer comentaris sobre aparença física per minvar l'autoestima...	Amençar de mort, amenaçar amb el suïcidi per controlar-la...
VIOLÈNCIA FÍSICA	Envair l'espai, intimidar, donar empentes...	Immobilitzar, arraconar, escopir, estirar cabells, perseguir...	Cops de puny/peu, retenir, agafar del coll, mossegar, cremar, tallar...
VIOLÈNCIA SEXUAL	Bavejar, mirades o comentaris sexuals no desitjats...	Tocaments sexuals no desitjats, assetjaments per opció sexual, imposar pràctiques sexuals no segures...	Exhibicionisme sexual, violació (no només penetració), xantatge i amenaça per practiques sexuals...
VIOLÈNCIA AMBIENTAL	Cosificar, ús de llenguatge sexista...	Colpejar fort o llançar objectes, aïllar...	Cremar propietats o objectes de valor, fer mal a animals,...

Intervenció/mesura a aplicar segons la valoració de l'agressió per nivells

INTERVENCIÓ 1	<p>Amb la persona agressora:</p> <p>1. AVÍS: se li comunica a la persona agressora que està realitzant una agressió sexista i que la persona agredida se sent incòmoda i violentada. Se li fa saber que si no atura aquesta actitud, serà convidada a abandonar l'espai.</p>
	<p>Amb la persona agredida:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cal donar-li suport, oferir-li un espai de seguretat apartant-la de l'agressor/a però sense que es senti exclosa de la festa. -> Punt Lila - S'ha de respectar la resposta de la persona agredida. Si no vol donar cap resposta és la seva decisió.
INTERVENCIÓ 2	<p>Amb la persona agressora:</p> <p>1. EXPULSIÓ: Es valorarà la possibilitat d'avisar al cos policial. El personal de seguretat s'encarregarà de retenir a la persona agressora.</p>
	<p>Amb la persona agredida:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cal donar-li suport, oferir-li un espai de seguretat apartant-la de l'agressor/a però sense que es senti exclosa de la festa. -> Punt Lila

	<ul style="list-style-type: none"> - S'ha de respectar la resposta de la persona agredida. Si no vol donar cap resposta és la seva decisió -Ecoltar les seves necessitats: acompanyament a FGC, transport per marxar, etc.; buscar la seva xarxa social, etc... - Acompanyament a serveis sanitaris al campus (SEM, ambulàncies, dispensari...) -Informar sobre els recursos d'atenció psicològica de la UAB: donar el contacte del Centre Jean Rivière en Psicologia i Gènere - Informar sobre la possibilitat d'activar el 2. protocol contra l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere de la UAB
INTERVENCIÓ 3	<p>Amb la persona agressora:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. EXPULSIÓ: expulsió de la Festa Major de la UAB. El personal de seguretat s'encarregarà de retenir la persona agressora i trucar als Mossos d'Esquadra. 2. MESURES LEGALS: En cas d'agressions greus constitutives de delictes (abús sexual, xantatge i amenaça per pràctiques sexuals, violència física, amenaces de mort, etc.), es pot valorar actuar sense el consentiment de la persona agredida, expulsant l'agressor i empenent les accions legals corresponents. El personal de seguretat haurà de contactar amb Mossos d'Esquadra o fer l'acompanyament de la persona agredida per tal de denunciar els fets delictius. <p>Amb la persona agredida:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cal donar-li suport, oferir-li un espai de seguretat apartant-la de l'agressor/a. -> Punt Lila - Acompanyament als serveis sanitaris. - Derivació a Mossos d'Esquadra - Informar sobre els recursos d'atenció psicològica de la UAB: donar el contacte del Centre Jean Rivière en Psicologia i Gènere - Informar sobre la possibilitat d'activar el 2. protocol contra l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere de la UAB.

Agents que intervindran en el procés i coordinació

Agents d'assessorament i atenció

→ Punt Lila

El Punt lila és un espai coordinat per l'Observatori per a la Igualtat i fàcilment identificable a la FM on es disposarà d'informació relativa al protocol d'abordatge i intervenció contra les agressions sexistes a la FM UAB. Les funcions del Punt Lila seran: 1) informar a la comunitat universitària sobre l'existència del protocol i els recursos que la UAB posa a la seva disposició en matèria de violència de gènere; 2) facilitar un espai preparat per a què les persones que hagi patit una agressió puguin rebre atenció psicològica i puguin adreçar-se per activar el protocol; 3) definir l'espai de la universitat com a lliure d'agressions masclistes.

El punt lila, amb el suport de la Unitat Psicogènere del SPL, comptarà amb dues tècniques especialistes amb l'atenció i abordatge de les situacions de violència de gènere en el context d'oci. Seran les persones referents per les brigades.

El punt lila hi haurà un full de registre on la Brigada i el personal tècnic haurà d'anar anotant les incidències que es produeixen durant al FM.

El punt lila comptarà amb un estant informatiu i un espai habilitat per l'atenció a la Facultat de Traducció i Interpretació, i estarà disponible de les 13h fins les 21h.

→ **Observatori per a la Igualtat**

L'estant de l'Observatori serà un espai informatiu i d'assessorament que disposarà d'informació sobre el protocol de la FM però també dels recursos que la UAB posa a disposició de la comunitat per atendre i intervenir en les situacions de violència de gènere.

→ **Brigades**

Grup d'estudiants voluntàries que tenen experiència prèvia en l'aplicació de protocols d'agressions sexistes en context de Festa major. Les brigades poden esdevenir un doble agent: identificatiu i dissuasiu. Identificatiu perquè genera més opcions on poder-se adreçar en cas d'haver patit una agressió. Dissuasiu perquè l'existència d'un conjunt de persones repartides per l'espai i identificades amb una samarreta "UAB lliure de sexisme" pot contribuir a la reducció dels cassos d'agressió. L'objectiu és afavorir la identificació -per part de la comunitat universitària- de l'espai, un espai que ha estat definit com a lliure de masclisme i lgtbifòbia, i les conseqüències que se'n deriven.

Les funcions de la brigada són: 1) presència en l'espai de la festa major de la UAB; 2) acompanyar a les persones que han patit una agressió fins al Punt Lila i contactar amb seguretat; 3) Informar del Punt Lila i de l'existència del protocol.

L'existència del grup de voluntàries va adreçat únicament a les persones que pateixen una agressió o a ser punts mòbils informatius per la comunitat universitària, en cap cas han de tractar amb l'agressor ja que aquesta és tasca del personal de seguretat.

Agents d'intervenció

- **Personal de seguretat:** el personal de seguretat s'encarregarà de valorar els nivells d'agressió que s'hagin pogut produir; i, en funció de la valoració, intervindran aplicant les mesures corresponents cap a l'agressor (avís, expulsió, activació del protocol de la UAB i/o mesures legals) i atendran a la persona agredida i realitzaran acompanyaments (centre sanitaris, Mossos d'esquadra...), si s'escau. S'afavorirà que, en la mesura del possible, les persones del personal de seguretat encarregades del protocol siguin dones.
- **Observatori per a la Igualtat:** serà la unitat encarregada d'activar el "**Protocol contra l'assetjament sexual i l'assetjament per raó de sexe, d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere de la UAB**", si s'escau.

Agents detectors → derivaran al personal de seguretat

- Brigades: En cas que es detecti una agressió hauran d'adreçar-se al Punt Lila i/o trucar a seguretat (935812525)
- Parades d'estudiants: agents encarregats de la detecció i derivació. En cas que es detecti una agressió, les persones de les parades hauran d'adreçar-se al Punt Lila i/o trucar al personal de seguretat (935812525)
- Regidors d'escenari: agents encarregats de la detecció i derivació. En cas que es detecti una agressió, hauran d'adreçar-se al Punt Lila i/o trucar al personal de seguretat (935812525)
- Estudiants de suport mediambiental i estudiants col·laboradors/es de la unitat de Dinamització: En cas que es detecti una agressió, hauran d'adreçar-se al Punt Lila i/o trucar al personal de seguretat (935812525)

- ➔ Comunitat UAB: En cas que es detecti una agressió, hauran de d'adreçar-se al Punt Lila i/o trucar al personal de seguretat (935812525)

Coordinació de l'actuació

Durant la festa hi haurà el telèfon de contacte de seguretat (935812525) en els cartells que hi hagi a totes les paradetes i en els papers que es reparteixin així com informació de l'existència del Punt lila i la seva ubicació. Tots els agents detectors hauran de trucar al personal de seguretat en cas que detectin alguna agressió, i adreçar-se i acompanyar al Punt lila en cas d'atendre a un persona que ha patit una agressió o que vol assessorament i informació.

Qualsevol actuació serà consultada amb la persona agredida. Si la persona afectada, per exemple, no acudeix a seguretat, i s'observa una agressió, caldrà consultar-li abans d'actuar. La resposta individual de la persona agredida és totalment lliure, entenem que ha de poder actuar com vulgui davant d'una agressió. Si no vol donar cap resposta, és la seva decisió. Només en cas d'agressió greu constitutiva de delictes (abús sexual, xantatge i amenaça per pràctiques sexuals, violència física, amenaces de mort, etc.), es pot valorar actuar sense el consentiment de la persona agredida, expulsant l'agressor i emprenent les accions legals o administratives dins la UAB que es considerin necessàries.

Intervenció amb la persona agressora

El personal de seguretat, serà l'encarregat de valorar el nivell de l'agressió (1, 2 o 3), i en funció d'aquest grau aplicarà les **mesures corresponents cap a l'agressor** (avís, expulsió, activació del protocol de la UAB i/o mesures legals).

1. **AVÍS:** se li comunica a la persona agressora que està realitzant una agressió sexista i que la persona agredida se sent incòmoda i violentada. Se li fa saber que si no atura aquesta actitud, serà expulsada de la Festa Major de la UAB.
2. **EXPULSIÓ:** si la persona agressora no atura l'assetjament, expulsió de la Festa Major de la UAB. El personal de seguretat s'encarregarà d'expulsar de manera efectiva a l'agressor. S'ha d'assegurar que marxa del campus de la UAB.
3. **MESURES LEGALS:** En cas d'agressions greus constitutives de delictes (abús sexual, xantatge i amenaça per pràctiques sexuals, violència física, amenaces de mort, etc.), es pot valorar actuar sense el consentiment de la persona agredida, expulsant l'agressor i emprenent les accions legals corresponents. El personal de seguretat haurà de contactar amb Mossos d'Esquadra o fer l'acompanyament de la persona agredida per tal de denunciar els fets delictius.

A posteriori a la Festa Major: Si la persona agredida ho sol·licita, l'Observatori per a la Igualtat s'encarregarà d'analitzar el cas i determinar si procedeix l'activació del PROTOCOL CONTRA L'ASSETJAMENT SEXUAL I L'ASSETJAMENT PER RAÓ DE SEXE, D'ORIENTACIÓ SEXUAL, D'IDENTITAT DE GÈNERE O D'EXPRESSIÓ DE GÈNERE DE LA UAB: el personal de seguretat farà un registre de totes les agressions sexistes i contactarà amb l'Observatori per a la Igualtat que s'encarregarà d'analitzar la procedència de l'activació d'aquest procediment. L'objecte d'aquest protocol és establir els mecanismes que permetin determinar l'existència de possibles casos d'assetjament sexual i d'assetjament per raó de sexe, d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere a la UAB, i adoptar les mesures correctores i preventives adequades a l'efecte de resoldre les situacions esmentades dins l'àmbit de la pròpia institució, sense perjudici que la persona afectada opti per altres vies administratives o judicials diferents d'aquesta.

Intervenció amb la persona agredida

Les tècniques del Punt Lila, seran les encarregades d'atendre a la persona que ha rebut l'agressió i valorar si cal intervenció mèdica o qualsevol altra actuació.

El personal de seguretat, serà l'encarregat de la intervenció en casos d'agressions sexistes. Si la persona del personal de seguretat està presenciant l'agressió:

1. Haurà d'aturar l'agressió
2. Allunyar a la persona agressora de l'agredida i crear un espai de seguretat per ella.
3. Acollir i acompanyar a la persona agredida al Punt Lila.

Si l'agressió s'ha donat ja i ens ho venen a explicar, caldrà fer el pas tres i, en cas necessari, el 2.

En l'acollida de la persona cal:

- Crear un ambient de recolzament on la persona no es senti jutjada, facilitant un espai tranquil i relaxat on pugui expressar emocions i sentiments i sense entrar a valorar els fets que relata. Buscar un lloc adequat és important.
- Cal oferir un espai de seguretat apartant-la de la persona agressora en cas necessari sense que se senti exclosa de la festa.
- Realitzar una escolta activa i empàtica.
- Realitzar contenció, si és necessari.
- Evitar reforçar l'estigmatització o els sentiments de culpabilitat que pugui sentir.
- No adoptar una actitud sobreprotectora i/o paternalista, evitant donar consells sobre la manera concreta d'actuar.
- Respectar les seves decisions.
- Acollir i avaluar les demandes explícites i implícites que presenta la persona que pateix l'agressió per fer possible una derivació al recurs més adequat.

*Si no saps com intervenir, no intervinguis. Deriva a les persones especialitzades.

Principis bàsics de la intervenció

a) Confidencialitat: La persona que posa en coneixement una situació de violència ha de tenir garanties que el procés es fa preservant el seu dret a la intimitat. Si no, es corre el risc que, per por a exposar-se públicament, les persones no s'atreveixin a fer el pas, per tant, es portarà amb la major discreció possible per elles. Per tal de garantir que el procés es pugui resoldre sense interferències i minimitzant el dolor que generen aquestes situacions, és imprescindible evitar els judicis públics on tothom se senti amb veu i vot per opinar sobre els fets.

b) No qüestionar la veu de la persona agredida: Una agressió és quan algú se sent agredit/da: cadascú té els seus límits, que són variables en funció de les vivències de cada persona. No és legítim qüestionar els límits de l'altre. A més, cal recordar que en violències masclistes, només el 0,0038% de denúncies són falses segons el CGPJ (2012)¹.

c) No es justifiquen les agressions: Res justifica una agressió, res. Una agressió és un abús de poder d'una persona sobre una altra: no és un malentès, ni un conflicte.

d) Corresponsabilitat: la passivitat i la complicitat davant les violències, només ajuden a mantenir-les i perpetuar-les i deixen les persones agredides en una situació vulnerable. Com a institució, entorn i població general, no podem romandre impassibles davant les violències i agressions masclistes i de gènere, ens hem de corresponsabilitzar en la lluita per la seva eliminació.

e) Totes les persones podem ser agressores: totes podem traspasar els límits de l'altra persona ja que aquests són subjectius. És el que cadascú sent. Tot i que hem de recordar que ens socialitzem en un sistema patriarcal i que, per tant, hi ha relacions de poder entre homes i dones que fan que les posicions dominants se sentin més legitimades per fer ús de la violència i la utilitzin per mantenir aquestes posicions.

f) La idea que "allò personal és polític" ens porta a plantejar quin tipus de festes desitgem i quin és l'entorn festiu que volem crear. La transgressió dels límits i les agressions violen els drets de les persones que estan en aquella festa i vulneren el dret de gaudir de l'espai públic i les festes amb llibertat, respecte i sense violències.

g) Respecte a les decisions de la persona agredida: Abans d'actuar, és important saber què vol fer la persona agredida. Hem d'actuar sempre amb el consentiment de la persona agredida, respectar la seva decisió personal i política. L'objectiu principal és l'apoderament de la persona agredida i generar un espai de seguretat per ella.

¹ Les dades publicades a la Memòria de la Fiscalia General de l'Estat, el 2012, indiquen un percentatge d'un 0,0038% de denúncies falses a tot l'Estat espanyol.